

วิธีดำเนินงานและการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วยนักเรียนไทยและนักเรียนชาวเขาของแต่ละจังหวัดในภาคเหนือที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง ประถมปีที่ 7 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก (ทั้งสองโรงเรียนนี้เป็นหน่วยงานที่ขึ้นอยู่กับกรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ) และโรงเรียนบ้านป่ากลาง จังหวัดน่าน (เป็นหน่วยงานที่ขึ้นอยู่กับกรมประชาสงเคราะห์) สำหรับนักเรียนชาวเขาที่เรียนอยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั้งสองแห่งนั้น เป็นเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล กานเงินทุนอุดหนุนทุนการศึกษา ค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสถานที่พักสำหรับนักเรียนชาวเขาที่โรงเรียนบ้านป่ากลางนั้น เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในโรงพยาบาลที่บ้านป่ากลาง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ส่วนนักเรียนไทยนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้ เคียงกับโรงเรียนหรือมาจากจังหวัดใกล้เคียง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 283 คน ซึ่งจำแนกออกได้ตามชั้นเรียน และเผ่า ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ไทย	ม้ง	เย้า	กะเหรี่ยง	ลีซอ	รวมทั้งสิ้น
ศึกษาสงเคราะห์ตาก	40	50	9	2	10	111
ศึกษาสงเคราะห์แม่จัน	70	22	10	15	7	124
บ้านป่ากลาง	10	38	-	-	-	48
รวมทั้งสิ้น	120	110	19	17	17	283

เครื่องมือที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 2 แบบ ได้แก่

1. แบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ที่ดัดแปลงมาจากวิธีการวัดทัศนคติของลิเกอ์ท (Likert)¹ สำหรับประโยคต่าง ๆ ในแต่ละข้อนั้นเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาตามที่ต้องการทราบเกี่ยวกับค่านิยมทางกิจการครอบครัวและหมู่บ้าน การปกครองและบทบาทของบุคคลสำคัญในสถาบันทั้งสองนี้ ซึ่งได้จากการอ่านหนังสือและเอกสาร จิตวิทยาและสังคมมานุษยวิทยา จำนวนหนึ่ง

2. แบบสอบถามระยะทางทางสังคม (Social Distance) โดยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามระยะทางทางสังคมของ โบการ์ตัส² (Bogardus) ซึ่งเป็นเทคนิคหรือวิธีการวัดความเข้าใจความเห็นใจระหว่างบุคคล ระหว่างบุคคลกับกลุ่ม หรือระหว่างกลุ่มกับกลุ่มก็ได้ สิ่งที่ได้ออกมาจะเป็นความไกลหรือใกล้ การระยะทางทางสังคมออกมาใกล้ก็แสดงว่ามีความเข้าใจเห็นใจมาก หรือมีความสนิทชิดชอบทางสังคม การระยะทางทางสังคมไกลแสดงว่ามีความเข้าใจเห็นใจน้อย หรือมีความสนิทชิดชอบกันน้อย การนำแบบสอบถามที่ดัดแปลงแล้วนำไปใช้ก็เพื่อวัดความรู้สึกของบุคคลนั้นที่มีต่อสิ่งที่ต้องการทราบว่าชอบในสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด

วิธีการในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาลักษณะของแบบสอบถามทั้งสองแบบ
2. ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ที่ต้องการนำมาเป็นเนื้อหาของแบบสอบถามจากหนังสือ

---

¹ Martin Fishbein, Reading in Attitude Theory and Measurement (New York : John Wiley and Sons, Inc., 1957), pp. 249-55.

² Emory S. Bogardus, Sociology (New York : The McMillan Company, 1953), pp. 335 - 36.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย^{3,4,5}

3. นำความรู้เหล่านี้มาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม 2 แบบ
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pilot Study) กับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนวัดภาชี กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน
5. นำผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามมาปรับปรุงในด้านการใช้ภาษาให้รัดกุมยิ่งขึ้น

ลักษณะของแบบสอบถามและการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบมาตราประเมินค่า มีข้อคำถาม 90 ข้อ แบ่งออกเป็น 7 ตอนใหญ่ ๆ แบบที่ 2 เป็นแบบระยะทางทางสังคม มี 9 ข้อ แต่ละข้อในแบบที่ 2 นี้ ประกอบด้วยคำถามย่อย ๆ อีก 7 ข้อ

สำหรับแบบสอบถามตอนที่หนึ่งที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่านี้มีข้อคำถามทั้งหมด 90 ข้อ มีตัวอย่างของข้อคำถามและคำสั่งในการทำแบบสอบถามดังนี้

³ กมล สมวิเชียร, เรื่อง เกม, หน้า 38, 48.

⁴ พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์, "การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในครอบครัว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

⁵ ชรรณศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คณะรัฐศาสตร์, เรื่อง เกม, หน้า 61 - 64.

คำสั่ง ท่านเห็นด้วยกับประโยคต่อไปนี้หรือไม่ มากน้อยอย่างไร ให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องต่าง ๆ ตามความเห็นของท่าน ในแต่ละข้อให้ใส่เครื่องหมายเพียง เครื่องหมายเดียว

- ก. หัวหน้าที่คิดต้องเข้มแข็ง
ข. การไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ดี

ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
			✓	
✓				

- หมายความว่า ก. ท่านเห็นด้วยกับประโยคที่ว่าหัวหน้าที่คิดต้องเข้มแข็ง
ข. ท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประโยคที่ว่า การไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ดี

แบบสอบถามตอนที่สอง คือแบบวัดระยะทางทางสังคม (Social Distance) แบบ
สอบถามนี้มี ๑ ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้คือ

คำสั่ง ท่านเห็นด้วยกับประโยคต่อไปนี้หรือไม่ มากน้อยอย่างไร ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องต่าง ๆ ตามความเห็นของท่าน ในแต่ละข้อให้ใส่เครื่องหมาย ✓ เพียงเครื่องหมายเดียว

ตัวอย่าง เด็กชายแดงเป็นคนเรียบร้อยและขยันขันแข็งในการเรียน ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

ข้อ เด็กชายแดง

- ก. อยากเป็นอย่างบุคคลนี้
ข. จะยกย่องบุคคลนี้
ค. อยากทำงานร่วมกับบุคคลนี้

ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
			✓	
				✓
			✓	

- หมายความว่า ก. ท่านเห็นด้วยที่ท่านอยากเป็นอย่างเด็กชายแดง
ข. ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะยกย่องเด็กชายแดง
ค. ท่านเห็นด้วยที่ท่านอยากทำงานร่วมกับเด็กชายแดง

การตรวจให้คะแนน

1. แบบสอบถามแบบที่ 1 มีวิธีตรวจให้คะแนนดังนี้คือ หากความถี่ของการตอบสนองแต่ละข้อของตัวเลือก (Choice) ของแต่ละข้อคำถามแล้วทำเป็นร้อยละ

2. แบบสอบถามแบบที่ 2 การตรวจให้คะแนนขึ้นอยู่กับเรื่องของแต่ละข้อ ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ไว้ว่า ถ้าเป็นเรื่องที่มีลักษณะทางบวก กล่าวคือ มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย เกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง = 5

ไม่เห็นควย = 4

เฉย ๆ = 3

เห็นควย = 2

เห็นควยอย่างยิ่ง = 1

สำหรับข้อที่มีเนื้อหาในทางลบ คือ มีลักษณะไปทางค่านิยมไม่เป็นประชาธิปไตย ก็จะมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง = 1

ไม่เห็นควย = 2

เฉย ๆ = 3

เห็นควย = 4

เห็นควยอย่างยิ่ง = 5

แล้วรวบรวมผลของคะแนนออกมาเป็นผลของระยะทางทางสังคมของการตอบสนองแต่ละข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำร้อยละของการตอบสนองต่อข้อคำถามในแบบสอบถามที่ 1 ของเด็กนักเรียนไทยและเด็กนักเรียนชาวเขามาเปรียบเทียบกัน โดยแยกแบบสอบถามออกเป็นค่านิยมทางการปกครองในค่านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1.1 การปกครองภายในครอบครัว

- 1.1.1 คำนิยมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยระหว่างพ่อกับลูก โฉลก 2, 8, 9, 13, 14 และ 15 รวม 6 ข้อ
- 1.1.2 คำนิยมต่อบทบาทการปกครองของพ่อต่อลูก โฉลก 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 และ 12 รวม 9 ข้อ
- 1.1.3 คำนิยมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยระหว่างแม่กับลูก โฉลก 17, 12, 24, 18, 19 และ 30 รวม 6 ข้อ
- 1.1.4 คำนิยมต่อบทบาทการปกครองของแม่ต่อลูก โฉลก 16, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 26 และ 27 รวม 9 ข้อ
- 1.1.5 คำนิยมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยระหว่างพ่อกับแม่ โฉลก 31, 32, 36, 37, 43 และ 44 รวม 6 ข้อ
- 1.1.6 คำนิยมต่อบทบาทการปกครองของพ่อต่อแม่ โฉลก 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41 และ 42 รวม 8 ข้อ
- 1.1.7 คำนิยมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยระหว่างพี่กับน้อง โฉลก 46, 48, 49, 51, 52, 54 และ 55 รวม 7 ข้อ
- 1.1.8 คำนิยมต่อบทบาทการปกครองของพี่ตนเอง โฉลก 45, 47, 50, 53, 56, 57, 58 และ 59 รวม 8 ข้อ
- 1.2 การปกครองภายในหมู่บ้าน
- 1.2.1 คำนิยมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยระหว่างหัวหน้าหมู่บ้านกับลูกบ้าน โฉลก 64, 65, 66, 68 และ 69 รวม 5 ข้อ
- 1.2.2 คำนิยมต่อบทบาทการปกครองของหัวหน้าหมู่บ้านต่อลูกบ้าน โฉลก 60, 61, 62, 63, 67, 70, 71 และ 72 รวม 8 ข้อ
- 1.2.3 คำนิยมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยระหว่างผู้อาวุโสกับผู้เยาว์ โฉลก 75, 76 และ 77 รวม 3 ข้อ

1.2.4 คำนียมตอบทหาการปกครองของผูอารุโสต่อผูเยาว ไคแกขอ
73, 74, 78, 79 และ 80 รวม 5 ขอ

1.2.5 คำนียมตอบทหาการปกครองของหมอนี่ต่อลูกบ้าน ไคแกขอ
81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89 และ 90 รวม 10 ขอ

2. นำรอยละของการตอบสนองต่อขอคำถามในแบบสอบถามที่ 1 ของเด็กนักเรียน
ชาวเขาแต่ละเผ่ามาเปรียบเทียบกัน โดยนำแบบสอบถามมาแยกออกเป็นค่านียมทางการ
ปกครองในคานต่าง ๆ เหมือนขอ 1

3. แบบสอบถามที่ 2 จากการตรวจให้คะแนนแบบ 2 นั้น นำคะแนนทั้งหมดมา
วิเคราะห์หาความแปรปรวนของแบบสอบถาม (Analysis of Variance)⁶

---

⁶B.J. Winer, "Single-Factor Experiments Having Repeated Measures on the Same Elements," Statistical Principles in Experimental Design (New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1962), pp. 267 - 8.